

winna den samma: Der en god ock diup jord är, kan en god hushållare weta, hwad tid och hurulunda han bör så, at han måtte så et åstundat antal af ar efter fornet, ock följackteligen 100 eller 1000:de fornet: Och i det fall, han, anten af förmycken wåta eller starck torcka, blesive hindrad, at så den tiden som finnas nödig, til at årnå den rikaste skörd; så skulle han ju altid förstå at låmpa sänings-sättet efter tiden, så at hwarcken igenom sändes efter alt förmycket, förlorades hela stycket, eller igenom oachtsamhet försumrades den ymnoge årswårt som sås kunde.

J öfrigit bör härwid påminnas: at ingen swårighet kan göras til at så en såd så diupt ock så tunt som man behagar; Så snart Commercie Rådet Herr Christopher Polhems Machine, den han til jämn säning upfunnit, warder almänt brukbar; Swars fullkomlige wårkan han ock beskriswit, uti berättelsen om sina Mechaniske påfund. Tryckt år 1729.

Doctor CARL LINNÆI

Beskrifning.

på

END = SPARFVEN;

Tab. I. Fig. 9.

I. Första qvartalet 1739 war den sidsta frågan jag framstälte; at få en beskrifning om End = Sparfwen, efter som några delar fattades mig ibland de anmärkningar, jag öfwer honom gjorde i Fiällen; Jag har samma Fogel aldrig af någon funnit beskrifwen eller afmålad; Men, på det Utländske måtte se hwad sålsamt vårt Norden föder ock framförer; Så har jag förskaffat mig trenne Foglar, dem

dem jag i mitt Hus upfödt, at se deras art, på det jag
dem nogare måtte kunna beskrifwa.

I. NAMNEN.

2. *ALAUDA remigibus albis, primoribus extrorsum nigris;
rectricibus nigris: lateralibus tribus albis.*

Passer Alpino-Lapponicus S. nivalis.

Linn. Act. lit. & Scient. Svec. 1736.

p. II. §. 16.

Svecis

SNÖ. SPARK.

Lappis Alaipg.

2. BESKRIFNING.

3. **S**torleken kommer öfwerens med en Lärka;
Des tyngd är merendels 2. Lod.
4. Nässet är, som en fågla, spetsigt, merendels
swart, offta neder mot basen gult, som dock ei gör
någon skilnad på könnet; Den undra kåken är något
kortare, men tiockare, med kanten inbögd mot ba-
sen, utan någon skåra: Näsbororne runda, något up-
böjde, täkte med fiådrar, utan myxtacer.
5. Tungan köttful, ei skarpen som pergament, til
skapnad som en fågla, miut, på spizen knapt fluswen,
at det märkas kan. Hålningen på tungan är såsom
en pil, dock hwar tagg tweflödd; Andhälet *Largex* i
gummen har tänder på sidorne.
6. Ögonen äro små, swarta.
7. Sötterne äro mörka, ei serdeles långa, hafwa 4 tår,
af hvilka den medlersta är den längsta, men bästån den
tiocksta.
8. Klorne äro swarta, litet böjde, hopframade på
sidorne, allestäds lika brede, icke spetsige, utan hwar
kant på någordera sidan; af dem är den medlersta half-

annor gång så lång som sides-florne, men bas-flon är dubbelt så lång som sides-flon.

9. Wingarne hoplagde på kroppen synas hwhita, men mot speken på nedre kanten swarta, och desutan en liten swart fleck wid bukten af wingen. Denna fläck består af et par små fådrar på hwarandra lagde.

10. Pennarne (Remiges Fig: 10.) äro 16, utom några små swarte, som sluta wingen wid sin baslin.

Äf desse äro den 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. mot sin baslin hwhita, men mot sin spets swarta, så at den första är half hwhit och half swart, då de andre allt mer och mer blifwa hwhite, så at den 8 har allenast en liten swart fläck wid sin spets.

Den 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. helt och hållne hwhite. Den 16. swart med ytterste kanten hwhit, på Honom, eller golbrun på Henne.

11. Stierten är ganska litet flufwen, så at det näp- peligen kan märkas; ofwan på synes han swart, men inunder hwhit.

12. Pennarne (Rectrices Fig: 11.) äro. 12, af hwilka den 1. 2. 3. 10. 11. 12. äro hwhite med en liten swart fläck, som en linea wid spetsen, jämte stylen (rachis) af pennan.

Den 4. 9. på den yttre sidan och halfwa delen, hwhita, men på den andra halfwa delen eller inre sidan swarte.

Den 5. 6. 7. 8. äro swarte.

13. Särigen på den andra delen af kroppen är olif på fönen, at den som ei förut kände Paret, lätteligen skul- le förtaga sig, och af et göra tu Species.

Ev

Hans

Hennes.

Hufvud / Bröst och Lor-	Hufvud / Bröst och Lor-
ta Hals äro helt hwhita, of-	ta Hals äro allt ofwerdrag-
werdragne med ganska litet	ne med golbrunt (color ce-
	gol

golbrut (testaceum) och staceus) at intet hwit mär-
det endast, om sommaren. les.

Siädrarne hwar för sig äro Siädrarne, hwar för sig,
swarta, men på yttre sidan äro swarta, utan något
halfröa delen emot speken hwit, men på yttre delen mot
hwita, undertiden med en li- spetsen helt golbruna, at det
ten knapt synlig golbrun swarta ei märkes utan på
kant. Fuglen.

Magen eller undra delen är Magen eller undra delen är
helt hwit, hwar siäder är ofwan på bröstbenet blef,
swart, mot speken hwit, så at men bort öfwer hwitaktig,
då yttre kanten på hwar siä- Siädrarne äro swarta, mot
der endast synes, blifwer he- speken golbrune mer eller
la undra delen hwit, men, mindre på hwit stötande, alt
om sommaren är bröstet nä- som de sitta längre fram eller
got golbrunt. tillbaka.

Ryggen är swart, med små Ryggen är swart med gol-
knapt synlige vågor öfwer- bruna lineer på sidorne af
dragen. Siädrarne äro siädrarna. Siädrarne äro
helt swarta, men på des yt- swarta, men på den sidan som
tersta kant golbrune eller meter ut golbruna, så at den
hwite, hår af blifwe vågor, halfröa yttre sidan endaste
som gå tvärt före, och ei som syns golbrun, den andra ba-
på henne längs efter. ra delen swart.

Siädrarne som täcka win- Siädrarne som täcka win-
garne ofwan och inunder äro garne ofwan på äro golbru-
hwita, allenast wid roten ne, men inunder hwitaktige.
swarta. Yttersta speken på Yttersta speken på swarta
stierten är swart. De swar- stiertpennorne är litet gol-
ta stiertpennorne äro intet brun.
brune på speken.

14. Men hroad färgen angår, är at i aft taga, Det
denna Fugel byter honom, åfwen som Ripan (Lagopus),
Haren och andra diur som lefwa i kölden. Så at han
(mas) om wintren är på hufvud, hals och bröst helt snö-
hwit, at ei hwiare färg kan inbildas, utan det minsta

tefn til golbrunt, utom något litet wid hufvudet; Men mot röt månaden blifwer all denna hwhita höga färgen öfwerdragen med en tunn genomfkenlig color testaceus på hwhit målad. Ryggen som om wintren är helt svart, blifwer då med gula wågor alt öfwerdragen, dock aldrig så starckt som på henne.

15. De Foglar jag hade i mit fönster (där hwar dag eldades öfwer winteren) blefwo icke hwhita på hufvudet, hals eller bröst, utan behöllo sin sommarsfärga hela wintren, åfwen som Haren hos oss alla wintrar är hwhit, men i Tyssland, Holland, Engeland, Frankrike etc. alla wintrar är grå, som hos oss ock dem om sommaren.

3. LÄRD = SÄSER.

16. **A**f denna Fogels färg tycks man lära, hwilka noter äro måst märkwärdige til nomina specifica hos Foglarne. Jag wet fuller, at intet kännes märcke af färgen tagit, är så märckeligt som af skapnaden ock figuren lånt; ty färgen varierar, Dock minst hos de willa diuren. I medlertid til des wi af skapnaden kunna utarbete åtskilnaden, måste wi antaga färgen. Färgen omskiftar efter årsens tid, är ock olika på Honom ock Henne; Bägge könen böra dock kännas af et almannt namn med bägge; tror altså at nomina specifica böra tagas af färgen på skrispennorne i wingarne ock stierten, hwilket ock ånderna tyckas bevitna, utom det, at foglarne (utom Sid = Foglarne) själlan dem ombyta.

17. Kloen, som på baktaen är dubbelt längre än sidflorne, gör, at denna Fogel bör föras til Lärkorne, ty han så springer ock hoppar, lif som de, fast tungan ei är membranacea, som et pergament, ei så flöfd,

Nåfwet är ei så smalt, ei eller fiåkarne lika långa.

4. MARRBÄRDIG SÖREN.

18. **S**enna Fogel bor om Sommaren i Lappskafjällen, och ei nedre hos oss på Landsbygden; En då man kommer up på Lappskafjällarne, ser man der ganska få Foglar, utom Cheruna (*Lagopus*, *Snö-ripa*) och Pago (*Charadrius Nagnipare*) samt denna, som alltid löper nedan för snöen på bergen, och då han flyger up, märckes mycket grant, emedan han ser då helt hwit ut. Han kunde icke gerna sitta på någon qwist eller buska, då jag södde honom, utan hålst språng på jorden, emedan i Fjällen äro inga träd der han bodt, hwarest han förorsakad är stadigt hoppa på stengruset; Han löper och just som en Lärcka om wintren. Hans Mat i Fjällen är frön en af Scherre (*Betula foliis orbiculatis crenatis*. Fl. Lapp. 342.) åfwen som Cherunæ; men hos mig hölt han till godo Samp frö det han skalade, då han war någorlunda mått, men ei då han war hungrig, och Hafre frö, det han behändigt skalade, så at kärnan gick utur skalet wid ena spetsen, så snart han tog det i munnen. Får han äta så mycket Sampfrö han wil, blifwer han hastigt fet och dör. När jag gaf honom gröna ärter, åt han dem gerna.
19. Då wintren är stark och fjällen i Fjällen, har alla fröen fast, och då måste han då ifrån neder åt Landsbygden, därföre så wi alltid se honom här nedre strakt förr än wintren ansätter med stark frost, resa neder åt Landet; åfwen så på slutet af wintren, då han kommer ifrån de södra Provincier tilbakas och reser åt fjäls; Man finner honom då måst gående på wägarne at söka up fön och hwad til sin söda tienar. Deras kallas han *Snö-Sparf*, dels at han är hwit som snö, då

Linne

, Carl von. 1740. "Carl Linnaei beskrifning på snö-sparfwen." *Kungl. Svenska vetenskapsakademiens handlingar* 1, 368–374.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/179611>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/243857>

Holding Institution

Natural History Museum Library, London

Sponsored by

Natural History Museum Library, London

Copyright & Reuse

Copyright Status: Public domain. The BHL considers that this work is no longer under copyright protection

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.